

УДК 347.73

DOI 10.33244/2617-4154.3(24).2026.347-355

Т. М. Ямненко,

*доктор юридичних наук, професор кафедри фінансового права,
Навчально-науковий інститут права,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

T. M. Yamnenko,

*Doctor of Juridical Sciences, Professor at the Department of Financial Law,
Educational and Scientific Institute of Law,
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

email: t.yamnenko@gmail.com

ORCID 0000-0002-9040-2358;

В. Г. Савенкова,

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри фінансового права,
Навчально-науковий інститут права,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

V. G. Savenkova,

*PhD, Assistant at the Department of Financial Law,
Educational and Scientific Institute of Law,
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

email: vladasavenkova@knu.ua

ORCID 0000-0003-1472-5443

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ACQUIS ЄС У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ НЕБАНКІВСЬКОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

HARMONISATION OF UKRAINIAN LEGISLATION WITH THE EU ACQUIS IN THE FIELD OF NON-BANK FINANCIAL MARKET REGULATION: INTERNATIONAL LEGAL ASPECTS

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

© Ямненко Т. М., Савенкова В. Г., 2026

У статті досліджено міжнародно-правові засади гармонізації законодавства України з *acquis* Європейського Союзу у сфері регулювання небанківського фінансового ринку. Обґрунтовано, що юридичною основою відповідних зобов'язань України є стаття 133 та Додаток XVII-2 до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, тоді як статус держави-кандидата й переговорний процес щодо вступу до ЄС визначають сучасний політико-правовий контекст їхньої реалізації.

Проаналізовано еволюцію міжнародно-правових механізмів наближення законодавства України до *acquis* ЄС – від Угоди про партнерство та співробітництво 1994 року до сучасного етапу переговорів про вступ до Європейського Союзу. Розкрито значення Копенгагенських критеріїв, процедури двостороннього скринінгу законодавства й переговорних бенчмарків як інструментів оцінювання готовності держави до членства.

На підставі аналізу Аналітичного звіту Європейської комісії SWD(2023) 30 final та щорічних звітів щодо України за 2023–2025 роки встановлено трансформацію підходів до оцінювання імплементації *acquis* ЄС – від перевірки формального ухвалення законодавства до оцінювання ефективності його практичної реалізації, розвитку вторинного регулювання та інституційної спроможності компетентних органів.

Охарактеризовано сучасний законодавчий каркас регулювання небанківського фінансового ринку України та визначено основні напрями його подальшої гармонізації з правом Європейського Союзу. Зроблено висновок, що сучасний етап адаптації законодавства потребує не лише транспозиції окремих актів *acquis* ЄС, а й забезпечення належної якості їхньої реалізації відповідно до стандартів функціонування внутрішнього ринку Європейського Союзу.

Ключові слова: гармонізація законодавства, *acquis* ЄС, Угода про асоціацію, небанківський фінансовий ринок, фінансова стабільність, фінансова безпека, фінансові послуги, європейська інтеграція.

The article examines the international legal foundations for harmonising Ukrainian legislation with the EU acquis in the field of non-bank financial market regulation. It is substantiated that the legal source of Ukraine's relevant obligations is not the EU candidate status as such, but Article 133 and Annex XVII-2 to the Association Agreement, which set out the list of EU acts on financial services and the deadlines for their implementation. Candidate status and the opening of accession negotiations give the process political momentum and add the mechanism of negotiating benchmarks, yet they do not replace the treaty obligations arising under the Association Agreement.

The stages of regulatory approximation are traced: from the 1994 Partnership and Cooperation Agreement, Article 51 of which for the first time listed financial services among the priority areas of legislative approximation, to the 2014 Association Agreement and the current negotiation stage – the first Intergovernmental Conference of 25 June 2024, the completion of the bilateral screening of legislation and the opening of Cluster 1 'Fundamentals' on 15 June 2026. It is emphasised that Cluster 2 'Internal Market', which comprises Chapter 9 'Financial services', remained unopened as of July 2026, and therefore the volume of legislative work completed before its opening will directly determine the content of the negotiating

benchmarks and the timeframe for closing that chapter. On the basis of a comparison of the European Commission's Analytical Report SWD(2023) 30 final with the annual Ukraine Reports for 2023, 2024 and 2025, a shift of assessment focus is identified – from building the basic legislative framework towards the targeted implementation of individual directives and the development of secondary regulation. Accordingly, the object of assessment changes as well: instead of the existence of a law, what is examined is the quality of the subordinate mechanism for its implementation and the institutional capacity of the regulator. The institutional consequences of the 'split' reform are analysed: it is shown that the reform did not consolidate supervision within a single authority, but redistributed the powers of the liquidated National Commission for State Regulation of Financial Services Markets between the National Bank of Ukraine and the National Securities and Stock Market Commission, which is of independent significance for assessing the completeness of the implementation of the EU acquis in the segment of non-state pension provision. The updated legislative framework of the market is characterised, and an example of targeted harmonisation is provided – the implementation of Directive 2009/103/EC as amended by Directive (EU) 2021/2118.

Key words: *harmonisation of legislation, EU acquis, Association Agreement, non-bank financial market, implementation, EU accession negotiations, 'split' reform, financial stability, financial security.*

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної збройної агресії та одночасного здійснення переговорного процесу щодо вступу України до Європейського Союзу гармонізація національного законодавства з *acquis* ЄС набула значення одного з ключових напрямів державної правової політики. Для сфери фінансових послуг цей процес має особливе значення, оскільки створення конкурентоспроможного та стійкого небанківського фінансового ринку є вагомим передумовою інтеграції України до внутрішнього ринку Європейського Союзу.

Юридичною основою відповідних зобов'язань України є не статус держави-кандидата як такої, а положення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, насамперед стаття 133 та Додаток XVII-2, які визначають перелік *acquis* ЄС у сфері фінансових послуг і строки їхньої імплементації. Водночас відкриття переговорів про вступ України до ЄС та застосування переговорної методології Європейського Союзу істотно змінили механізми оцінювання прогресу держави-кандидата. Поряд із виконанням договірних зобов'язань дедалі більшого значення набувають результати двостороннього скринінгу законодавства, виконання переговорних бенчмарків та оцінювання інституційної спроможності забезпечити належне застосування *acquis* ЄС.

Особливості сучасного етапу європейської інтеграції полягають у тому, що предметом оцінювання з боку Європейської комісії стає не лише формальне ухвалення законодавчих актів, а й ефективність їхньої практичної реалізації, розвиток вторинного регулювання, незалежність компетентних регуляторів і відповідність функціонування фінансового сектору стандартам внутрішнього ринку Європейського Союзу.

У зв'язку із цим особливої актуальності набуває комплексне дослідження міжнародно-правових засад гармонізації законодавства України з *acquis* ЄС у сфері регулювання небанківського фінансового ринку, визначення сучасного стану виконання міжнародних зобов'язань України та окреслення пріоритетних напрямів подальшої адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наявні наукові дослідження питань імплементації *acquis* ЄС у сферу регулювання небанківського фінансового ринку України характеризуються багатогранністю, проте потребують систематизації.

Загальнотеоретичні та міжнародно-правові засади наближення законодавства України до права Європейського Союзу висвітлено в працях Н. Пархоменко, І. Яковюка, О. Школика та інших учених. Правові механізми імплементації *acquis* ЄС у національне законодавство України досліджували І. Ю. Дір [1], Н. Ф. Ментух та О. Р. Шевчук [2], П. С. Пацурківський і Р. О. Гаврилюк [4], які розкрили особливості виконання Україною міжнародно-правових зобов'язань у контексті європейської інтеграції. Окремі напрями гармонізації фінансового законодавства стали предметом досліджень О. Б. Пугаченко [3], С. В. Євдокіменка та С. А. Євдокіменка [5], Н. С. Тимошик [6], Т. М. Ямненко [7], Л. В. Федорюк [8; 9], Л. М. Войтович [10], які аналізували питання адаптації законодавства України у сферах страхування, державного регулювання фінансових послуг, платоспроможності страховиків і впровадження окремих директив Європейського Союзу.

Водночас більшість опублікованих досліджень ґрунтується на редакціях актів права Європейського Союзу, чинних до 2025 року, і не враховує сучасного розвитку європейського фінансового законодавства, зокрема оновлення регулювання страхового сектору, цифрової операційної стійкості фінансових установ, новітніх підходів до регулювання платіжних послуг, а також зміни критеріїв оцінювання держав-кандидатів у межах переговорного процесу щодо вступу до Європейського Союзу.

Метою статті є комплексний аналіз міжнародно-правових засад і практичних механізмів імплементації *acquis* ЄС у сфері небанківських фінансових послуг, виявлення системних перешкод для гармонізації українського законодавства та визначення пріоритетних напрямів його подальшої адаптації до європейських стандартів з урахуванням чинного етапу переговорного процесу про вступ України до ЄС.

Виклад основного матеріалу. Нормативне зближення законодавства України з правом Європейського Союзу у сфері фінансових послуг має поетапний характер і ґрунтується на міжнародно-правових зобов'язаннях, сформованих у процесі європейської інтеграції. Першим комплексним міжнародним договором, який визначив правові засади адаптації українського законодавства до права Європейського Союзу, стала Угода про партнерство й співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами і їх державами-членами 1994 року. Відповідно до статті 51 Угоди гармонізація законодавства визначалася однією з вагомих передумов розвитку економічних відносин між сторонами, а фінансові послуги були віднесені до пріоритетних сфер такого зближення [11]. Із набранням чинності Угодою про асоціацію положення Угоди про партнерство і співробітництво втратили чинність у відповідних правовідносинах (стаття 479 Угоди про асоціацію) [12].

Чинну міжнародно-правову основу гармонізації законодавства України у сфері фінансових послуг становить Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27 червня 2014 року [12]. Відповідно до статті 133 Угоди Україна зобов'язалася поступово наблизити своє законодавство до *acquis* ЄС у сфері фінансових послуг, тоді як Додаток XVII-2 визначає перелік актів права Європейського Союзу, що підлягають імплементації, та орієнтовні строки їхнього виконання. Отже, саме Угода про асоціацію є юридичним джерелом відповідних міжнародно-правових зобов'язань України, тоді як набуття статусу держави-кандидата та початок переговорів про вступ до Європейського Союзу визначають новий інституційний механізм контролю за їхнім виконанням.

Відкриття переговорів щодо членства України в Європейському Союзі означало перехід від моделі виконання договірних зобов'язань до комплексного оцінювання готовності держави до членства відповідно до Копенгагенських критеріїв. У межах переговорного процесу Європейська комісія проводить двосторонній скринінг законодавства (*screening*), під час якого оцінюється рівень відповідності національного законодавства *acquis* ЄС, визначаються прогалини в правовому регулюванні та формуються переговорні бенчмарки, виконання яких є передумовою відкриття та закриття відповідних переговорних кластерів. Для сфери фінансових послуг дедалі більшого значення набуває не лише формальне ухвалення нормативно-правових актів, а й забезпечення їх ефективного застосування та належної інституційної спроможності компетентних органів.

Такий підхід простежується й у документах Європейської комісії. В Аналітичному звіті щодо відповідності законодавства України *acquis* ЄС, оприлюдненому 1 лютого 2023 року [13], зазначено, що Україна досягла певного рівня підготовки у сфері фінансових послуг, однак подальша гармонізація законодавства небанківського фінансового ринку потребує завершення. Серед позитивних змін зазначено оновлення законодавчої бази фінансового сектору та посилення інституційної спроможності національних регуляторів.

Подальший розвиток підходів Європейської комісії відображено в щорічних Звітах щодо України за 2023, 2024 та 2025 роки [18–20]. Якщо початковий етап був спрямований переважно на оцінювання ухвалення базових законодавчих актів, то подальші звіти демонструють перехід до оцінювання якості імплементації *acquis*, розвитку вторинного нормативного регулювання, ефективності функціонування компетентних органів і практичного застосування законодавства відповідно до стандартів внутрішнього ринку Європейського Союзу. Це свідчить про зміну підходів Європейської комісії: критерієм успішності стає не лише формальне наближення законодавства, а й його реальна ефективність.

На сучасному етапі законодавчу основу регулювання небанківського фінансового ринку України становлять закони України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [21], «Про страхування» [15], «Про кредитні спілки» [22], «Про платіжні послуги» [23] та інші нормативно-правові акти, ухвалені на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції. Їхнє ухвалення забезпечило формування сучасної законодавчої моделі регулювання небанківського фінансового ринку, побудованої з урахуванням основних вимог *acquis* Європейського Союзу.

Одним із прикладів адресної імплементації актів права Європейського Союзу є Закон України від 21 травня 2024 року № 3720-IX «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» [24], яким імплементовано положення Директиви 2009/103/ЄС у редакції Директиви (ЄС) 2021/2118 [25]. Водночас значення цього Закону полягає не лише в транспозиції окремої директиви, а й у запровадженні механізму поетапного наближення національного страхового законодавства до стандартів внутрішнього ринку Європейського Союзу, що підтверджує системний характер гармонізації законодавства України.

Гармонізація законодавства України у сфері небанківського фінансового ринку здійснюється за рахунок поетапної імплементації *acquis* Європейського Союзу, яке визначає сучасні стандарти функціонування фінансових послуг на внутрішньому ринку ЄС. Аналіз положень Додатка XVII-2 до Угоди про асоціацію та новітнього фінансового законодавства Європейського Союзу свідчить, що ключовими напрямками адаптації є правове регулювання платіжних послуг, страхової діяльності, цифрової операційної стійкості фінансових установ і системи запобігання легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Відповідні зміни реалізуються через імплементацію актів PSD2, подальший розвиток законодавства в межах пакета PSD3/PSR, положень Solvency II, IDD, DORA та нового AML Package, які визначають сучасні європейські підходи до регулювання фінансового сектору.

Водночас аналіз зазначених актів дає підстави стверджувати, що сучасний етап гармонізації характеризується переходом від формальної транспозиції окремих директив до комплексного наближення національної системи фінансового регулювання до європейської моделі. Це передбачає не лише оновлення законодавства, а й забезпечення його ефективної реалізації, розвиток інституційної спроможності регуляторів, ризик-орієнтованого нагляду, цифрової стійкості фінансового сектору та належного захисту споживачів фінансових послуг. Саме такий підхід відповідає сучасній методології оцінювання держав-кандидатів, яку застосовує Європейська комісія під час переговорного процесу щодо вступу до Європейського Союзу.

Висновки. Імплементація *acquis* ЄС у сфері небанківського фінансового ринку України пройшла шлях від загального нормативного зближення до практичної секторальної адаптації європейських стандартів. Юридичною основою цього процесу залишається Угода про асоціацію (стаття 133 та Додаток XVII-2), тоді як статус кандидата й відкриття переговорів надають йому додаткової динаміки та механізму бенчмарків. Сучасний етап характеризується розвитком вторинного регулювання, посиленням ризик-орієнтованого нагляду, цифрової операційної стійкості та інтеграцією ESG-принципів.

Динаміка оцінок Європейської комісії – від Аналітичного звіту SWD(2023) 30 final до Звіту щодо України 2025 року (SWD(2025) 759 final) – дає змогу констатувати значне просування у формуванні базового законодавчого каркасу небанківського фінансового ринку та перехід до адресної імплементації окремих актів *acquis* ЄС. Показово, що Звіт 2025 року згадує ухвалення профільного законодавства (зокрема, про розповсюдження страхових продуктів та обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів) вже не як завдання, а як здобуток, тоді як рекомендації

на майбутнє зміщуються до подальшого узгодження законодавства з *acquis* щодо страхування, професійних пенсій, ринків капіталу та фінансових інфраструктур. Відповідно, змінюється й предмет оцінювання: замість наявності самого закону дедалі більшої ваги набуває якість підзаконного механізму його реалізації та інституційна спроможність регулятора. Оновлений законодавчий каркас – закони України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», «Про страхування», «Про кредитні спілки» і «Про платіжні послуги» – створив рамкові умови для подальшої секторальної гармонізації. Показовим прикладом адресної імплементації є Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», який не лише транспонує Директиву 2009/103/ЄС у редакції Директиви (ЄС) 2021/2118, а й прямо пов'язує поетапне підвищення страхових сум із датою вступу України до ЄС, вбудовуючи євроінтеграційну перспективу в національний нормативний механізм. Оскільки Кластер 2 «Внутрішній ринок» станом на липень 2026 року не відкрито, обсяг нормотворчої роботи, виконаної до моменту відкриття Розділу 9 «Фінансові послуги», безпосередньо впливатиме на зміст переговорних бенчмарків і строки закриття цього Розділу. Це зумовлює потребу в пріоритезації заходів імплементації саме в цей період, послідовного виконання планів законопроектної роботи та постійного моніторингу розвитку права Європейського Союзу.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом секторальних механізмів пруденційного регулювання та нагляду на небанківському фінансовому ринку – у сферах платіжних послуг і страхування, а також зі станом гармонізації законодавства про недержавне пенсійне забезпечення з Директивою (ЄС) 2016/2341 (IORP II).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діп І. Ю. Процес імплементації *acquis* ЄС у національне законодавство України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Вип. 1. С. 676–682. URL : <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/03/121.pdf>
2. Ментух Н. Ф., Шевчук О. Р. Гармонізація законодавства України про фінансові послуги з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 68–72. URL : <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/14>
3. Пугаченко О. Б. Імплементація національного законодавства у частині реформування бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності згідно вимог ЄС в умовах глобалізації та євроінтеграції України. *Modern foundations of economics, management and tourism : collective monograph*. Boston : Primedia eLaunch, 2022. Chapter 1.3. P. 53–85. URL : <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2022/12/Monograph/ECON/ISG.2022.MONO.ECON.4.pdf>
4. Пацурківський П. С., Гаврилюк Р. О. Імплементація Україною фінансового *acquis* ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Вип. 87. С. 102–111. URL : <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/issue/view/19061>

5. Євдокіменко С. В., Євдокіменко С. А. Угода України з Європейським Союзом – основа фінансової стабільності в Україні. *Європейські перспективи*. 2021. Вип. 1. С. 174–181. URL : <https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/YEP-1-2021.pdf>
6. Тимошик Н. С. Впровадження європейських стандартів у страховий менеджмент України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2024. Вип. 6. С. 191–200. URL : <https://humanitarian.com.ua/index.php/economics/article/view/894>
7. Ямненко Т. М. Директиви ЄС як чинник регулювання небанківських установ України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2026. № 3. С. 284–286. URL : https://lsej.org.ua/3_2026/62.pdf
8. Федорюк Л. В. Гармонізація правового регулювання страхового ринку України з європейськими стандартами. *Ерліхівський журнал*. 2025. Вип. 15. С. 62–66. URL : <https://journals.chnu.chernivtsi.ua/index.php/Ehrlich/article/view/323>
9. Федорюк Л. В. Модернізація та ризик-орієнтоване державне регулювання страхового ринку України в умовах євроінтеграції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2026. Вип. 2. С. 239–243. URL : https://lsej.org.ua/2_2026/55.pdf
10. Войтович Л. М. Європейський досвід державного регулювання страхової системи та можливості його впровадження в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. Вип. 3 (63). С. 73–79. URL : <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/430>
11. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994. *Офіційний вісник України*. 2006. № 24. С. 203. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
12. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75, т. 1. С. 83. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
13. European Commission. Analytical Report following the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union: SWD(2023) 30 final. Brussels, 01.02.2023. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=SWD:2023:30:FIN>
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.09.2019 № 79-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 44. Ст. 277. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
15. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
16. Про затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика : постанова Правління Національного банку України від 29.12.2023 № 201. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0201500-23#Text>

17. Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика : постанова Правління Національного банку України від 27.12.2023 № 194. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text>
18. European Commission. Ukraine 2023 Report : SWD(2023) 699 final. Brussels, 08.11.2023. URL : https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2023_en
19. European Commission. Ukraine 2024 Report : SWD(2024) 699 final. Brussels, 30.10.2024. URL : https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2024_en
20. European Commission. Ukraine 2025 Report accompanying the Communication from the Commission. 2025 Communication on EU enlargement policy : SWD(2025) 759 final. Brussels, 04.11.2025. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52025SC0759>
21. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
22. Про кредитні спілки : Закон України від 14.04.2023 № 2908-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-20#Text>
23. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
24. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21.05.2024 № 3720-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2024. № 37–38. Ст. 238. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#Text>
25. Directive 2009/103/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 relating to insurance against civil liability in respect of the use of motor vehicles, as amended by Directive (EU) 2021/2118. URL : <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/103/oj>

Дата надходження 05.08.2026

Дата прийняття після рецензування 12.08.2026

Дата рекомендації 27.08.2026

Дата публікації 30.09.2026